

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 4. De forma Baptismi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

Quamvis autem hæc ita sint, tamen minister, qui tole-
niter, & ex officio sacramentū istud confert, tenetur ser-
uare consuetudinem Cathedralis Ecclesiæ in qua baptizat; non
autem Archiepiscopalis, aut Romanæ, nisi sit exemptus; ex
Palud. in 4. dist. 3. q. 3. art. 2. quem sequuntur D. Anto. 3. par.
tit. 14. cap. 13. §. 1. sub finem. Tabiena Baptismus 5. n. 1. & Sotus in
4. dist. 3. quest. vnica art. 8. conclus. 3. Quod si non faciat, nec ius-
ta causa ipsum excuset, peccabit grauius, iuxta D. Thomā
in supra citato art. 8. non tamen mortaliter, vt vult loco cita-
to Sotus: dummodo id non faciat ex contemptu, aut cum
notabili scandalo. Iusta causa autem excusans potest esse, vt
in eodem nu. 1. notat Tabiena: tum honestas, vt in adultis,
quos mergi non conuenit: tum necessitas, siue ex aquæ pau-
citate, siue ex debilitate ministri, qui non potest sustentare
baptizandum: siue ex debilitate baptizandi, cui potest im-
minere mortis periculum si immergatur. Tunc enim ex D.
Thoma in memorato art. 7. quantumcunque consuetudo
haberet (sicut habuit adhuc suo tempore) vt baptismus per
immersionem conferatur, posset per effusionem, aut asper-
sionem conferri.

Secundum dubium est, An ad baptismum sufficiat
vnicuique ablutio?

20. **R**atio dubitandi esse potest, quod in cap. Si quis Presby-
ter, De consecr. dist. 4. pœna depositionis imponatur
Episcopo, vel Presbytero, trina immersione omissa. Res-
olutio D. Thomæ autem est in memorato art. 8. ablutionem
quidem esse baptismum essentialē, sed illius modum esse tan-
tum accidentalem. Quod patet ex illius variatione instituta
ab Ecclesia, occasione diuersarum hæreseon, prout ab ipso
D. Thomā ibidem declaratum videre licet. Iam vt per im-
mersionem fieri, tantum est modus ablutionis; sic & fieri
per trinam immersionem: ita ut ad necessitatē baptismi per-
inde vna, ac trina immersio sufficiat, ex cap. De trina, ead.
dist. 4. & licet ordinarius modus conferendi baptismū fuerit
per trinam immersionem: tum propter rationes, quæ ex
D. Augusti. referuntur in cap. Postquam, eadem dist. tum et-
iam propter præceptum Apostolorū in cit. canone, Si quis
presbyter (est enim ipsorum 49. nonnullis licet verbis muta-
tis) tamen postea, vt inquit ibidem D. Thomas, in dete-
stationem erroris rebaptizantium, vt Donatistarum: in Con-
cilio 4. Tolet. canone 7. constitutum est, ne baptismus fiat
nisi vna immersione. Hic aduerte ex Caiet. ad eundem D.
Thomæ locum, & ex Soto in 4. dist. 3. quest. vnica art. 8. in ex-
plicatione tertij argumenti: ministrum, qui intendit conferre
baptismum per trinam immersionem, si in prima tantum,
aut in secunda proferat integram formam verborum sacra-
mentalium, perficere verum sacramentum baptismi, dum-
modo habeat, prout ad sacramentum requiritur, intentio-
nem faciendi quod facit Ecclesia. Ratio est quia talis inten-
tio ministri fundatur super ritu & consuetudine Ecclesiæ,
in baptismō vtentis trina immersione, non tanquam essen-
tiali, sed tanquam accidentali cæremonia: ita ut eadem mi-
nistri intentio respiciat trinam immersionem, non tan-
quam essentialē, sed tanquam accidentalem sacra-
menti ritum: quo omisso, sacramentum ipsum perinde vere
perficitur: ac Sacerdos, qui aliquo casu, aut obliuione a-
quam vino non admiscuit in calice, vere consecrat: quia
Eucharistiæ sacramento, admixtio aquæ tantum est acci-
dentalis.

Tertium dubium est, An per immersionem sine
emersione possit valide conferri
Baptismus?

21. **H**ic occasionem dat difficultas, de qua in vtramque
partem contententes auctores referunt Greg. à Valen.
disput. 4. quest. 1. puncto 2. versu, Septimo sequitur, & Suarez in
ante memorata disput. 20. sect. 3. An si infans in flumen, vel in
puteum proiceretur cum intentione illum baptizandi, de-
bite prolata verborum sacramentalium forma, validus esset
baptismus? Quæ difficultas nulla est si in pietione, immer-
sioni succedat emersio; vt si intra canistrum, funi alligatū in
aquā proiectus statim retraheretur: quod exemplū est Angeli in
verbo, Baptismus 4. §. 1. Tota ergo est, cū immersioni nō suc-

cedit emersio, sed immerfus relinquitur suffocandus in
aqua. Quod quidem constat damnabile esse, nec vsurpan-
dum: quia non sunt facienda mala, vt eueniant bona: tamen
non impedit quin baptismus ea ratione collatus sit vali-
dus, vt iidem Auctores probabilissimi esse censent, quia ni-
hil tunc deesse videtur ad baptismi veritatem: quando qui-
dem cum ministri intentione requisita, concurrat vera ma-
teria & forma, & satis superque in tali casu infans abluatur.
Rationes vero quæ faciunt pro parte contraria, iidem bene
soluunt, nec nos remorari debent quia talis casus in praxi
valde rarus est, & pene inauditus.

Quantum dubium est, An ad baptismum sufficiat qualemcunque
corporis partem ab-
luere?

Ad quod respondetur ex D. Thoma. in citata quest. 66.
art. 7. ad 3. si totum corpus non possit aqua perfundi,
propter aquæ paucitatem, vel propter aliam causam (mortis
videlicet periculum, vel indecentiam in baptizando, aut imbecilli-
tatem in baptizante) oportere perfundere caput, in quo vt in
sede sensuum manifestatur principium vitæ animalis,
seu anima, vt est sensitiua: sicut & in thorace includen-
te partes vitales, eadem manifestatur prout est vegetatiua,
seu principium alendi: quem proinde, cum caput non po-
test, conuenit perfundere (maxime in pectore quod est sedes
cordis) potius quam artus, seu partes alias in quibus vitæ
principium non ita manifestatur: quamuis dicat Angelus
Baptismus 4. §. 2. communis teneri, quod qualitercumque
atingatur baptizandus (reali scilicet tactu aquæ) sit bap-
tizatus: quia tamen id certum non est, datur locus iterationi
baptismi sub conditione, prout ex D. Thoma antea tradi-
dimus nu. 18.

Illud restat de tota hac re monendum, nusquam eo ablu-
tionis modo vtendum esse, ex quo probabile mortis pericu-
lum baptizanti incurreret. Is enim potius est diuinæ miseri-
cordiæ commitendus: quia non sunt facienda mala vt eue-
niant bona, ad Roman. 3. Neque refert quod alioqui ille
moriatur sine baptismō: quia quisque ex charitate debet
prius consulere animæ suæ, quam alienæ. Conicere autem
alium in tale periculum, peccatum est mortale, Cæterum
vix tale adesse potest, si modo dica aqua tepida super caput, vel
faciem, vel pectus baptizandi effundatur, aut aspergatur.

CAP V T IV.

De forma Baptismi.

S V M M A R I V M.

- 23 Catholicorum sententia de forma Baptismi.
- 24 Non est de necessitate baptismi, in illius formæ personam mi-
nistri exprimi.
- 25 Est autem, vt exprimat per sona suscipientis.
- 26 Itemque vt exprimat actus baptizandi.
- 27 Inuocatio sacrosanctæ Trinitatis est de eadem necessitate.
- 28 Eam oportet esse explicitam.
- 29 Responso ad illud quod in contrarium obiicit potest ex Actū
Apostolorum: & ex dicto Nicolai Papa. V.
- 30 De essentia formæ baptismi est, vt in ea cum trinitate perso-
narum significetur natura vnitatis.
- 31 Forma Baptismi in vulgari lingua esse potest, & quo modo sit
coniungenda cum ablutione, quoad potest esse condi-
tionalis; non tamen sine necessitate.

De forma baptismi quoad speculationem multæ sunt
difficultates, inmo & errores, quos refert Bellar. roma
2. in lib. De baptismo cap. 3. de quibus tum ipse, tum Suarez
disput. 21. tum etiam Greg. à Valen. disput. 4. quest. 1. puncto
tertio videri possunt ab auido sciendi.

Quoad praxim vero, conueniunt Catholici, & tanquam
de fide certum tenent propter verba Domini Mathæi vlt.
Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti,
& Ecclesiæ definitiones, tum alias, quarum iidem auctores
meminerunt, tum valde apertas Concilij Florentini in in-
structione

instructio Armenorum, & Alexandri terti, in cap. 1. De baptismo. Tenent, inquam, istam esse formam legitimam huius sacramenti Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. In qua quatuor exprimuntur. Primo quidem persona ministri, per pronomen, ego 2. persona suscipientis, per pronomen Te. 3. actio, per verbum Baptizo 4. inuocatio sanctæ Trinitatis, vt principalis agentis, per ea quæ sequuntur, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

SECTIO PRIOR.

De personis, & actiōe in forma baptisimi expressis.

De persona autem ministri notandum est, quod D. Thomas in 4. q. 66. ar. 5. ad 1. & expressè docet D. Anton. 3. par. tit. 1. cap. 13. §. 2. expressionem personæ ministri, cum ipsa sit tantum causa instrumentalis, nō esse de necessitate sacramenti, sed solum de præcepto Ecclesiæ secundum formam vsitam Latinis: prout satis intelligitur ex eo quod Græci verum baptismum cōferant (quem adm. loco citato Concilium Florent. statuit, efficaciterque probat Suarez in ead. disput. 21. sect. 1. sub finem) nec tamen personam baptizantis exprimant. Dicunt enim: Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Quæ forma Latinus vtens peccat, & quidem mortaliter ex Armilla, in verbo Baptismus, nu. 10. quia peruertit Ecclesiæ ritum. Quod maxime verum est si id faciat ex errore, quo existimet validam non esse formam apud nos vsitam: aut faciat cum scandalo. Quamquam tamen erit verum sacramentum, vt contra Innocentem, post Adrianum probat Sotus in 4. dist. 3. quest. vnica. ar. 5. Ex his sequitur quod habet Bellar. in citato cap. 3. versu Est igitur: particulam, ego, licet non debeat à nobis omitti, quia exprimitur in forma recepta ab Ecclesia Latina, tamen si omittatur, baptismum esse validum: quod patet ex c. Retulerunt, De consecr. dist. 4. vbi forma, in qua pronomen: Ego non exprimitur, approbatur tanquam sufficiens ad validitatem baptisimi.

De persona vero suscipientis baptismum, notandum est cum Suarezio in sequenti scilicet. 2. dicto tertio: communem omnium sententiam esse, quod de necessitate formæ baptismi sit, vt per eam indicetur persona quæ baptizatur. Ad quod facit cap. 1. De baptismo, in quo statuitur non esse baptismum, nisi dicatur ego te baptizo, etiam si ritina immersio fiat in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti Amen. Cur autem inde si similiter non colligatur, pronomen Ego, esse de necessitate formæ, glossa ibid. in verbo Ego, causam reddit: quia illius detractio non impedit quin sensus integer maneat, argumento citati cap. Retulerunt. Ad idem quoque facit Ecclesiæ traditio, & vsus communis: siquidem tam in forma qua Græci, quam in ea qua Latini vtuntur, persona suscipientis indicatur.

Accedit ratio, quia baptismus, sicut & alia sacramenta (excepta Euch. aris. qua habet esse permanentem post consecrationem, ac extra vsum) pericitur & consistit in vsu, quo materia illius ad subiectum applicatur: ideoque forma (quam oportet significare illud in quo natura sacramenti consistit) debet exprimere materiam prout applicatur suscipienti: & consequenter exprimere suscipientem. Quod de præcepto quide debet à nobis fieri per pronomen Te, validus tamen esset baptismus: si fieret per alia vocem æquipollentē ei in significatione, atque sufficientem ad exprimendam personam cui actio ministri applicatur: vt si dicatur, Baptizo huc puerum, vel hunc hominem, vel hunc filium Principis, & sic de similibus, quæ ex vsu accommodatione idem valerent ac Te. Quod procedit (vt etiā post Sotum & alios notat. Greg. à Valen. in citato punct. 3. versu Quamquam illa) quantumcumque contingeret errare circa determinatam personam, quæ baptizanda proponitur: vt si minister dicat, Baptizo hunc filium Petri, & proposita sit ei filia Pauli: intentio enim generalis faciendi quod facit Ecclesia (& ideo designandi personam quæ ei proponitur) præualet in hac re particulari cogitationi, quam per errorem habet diuersam. Idem ex D. Thoma habet Syluest. in verbo Baptismus 3. quest. 15. bene mōnens secus esse, si quis intentionem ita dirigat in aliquem, vt illum solum nullo modo alium, baptizare institueret. Id quod iam attigimus in precedentibus.

De actu porro baptizandi notandum est, conuenire quoque inter omnes, (vt adhuc præcedenti versu notat Greg. à Valen.) quod sit necessario exprimendus in forma baptismi. Id enim aperte constat ex eo quod Concilium Florent. in instruct. Armen. inter necessaria, vt baptismi sacramentum perficiatur, ponat: si exprimat actus, qui per ministrum exercetur eum sanctæ Trinitatis inuocatione.

Aduerte vero, quod etsi necesse non sit ad baptismi validitatem talem actum exprimere per verbum, Baptizo: Sed sufficere possit aliud æquiualens, vt lauo, abluo, tingo, aut simile ipsum tamen tanquam maxime accommodatum, etiam quando baptismus confertur vulgari lingua, retinendum esse eo modo quo longissimo iam vsu, Ecclesia Latina (æquiualembus non carens) retinet à Græcis acceptum, & Latinum factum. Quod notans Suarez in eadem sect. 2. dicto 1. sub finem: addit nos esse necessarium ad validitatem baptismi, vt id ipsum verbum vsurpetur in prima persona indicatiui modi, dicendo Baptizo; sed sufficere vt vsurpetur in persona & modo, quo actus baptizandi significetur, prout exercetur de præsentis: dicendo v. g. Baptizaris tu, vel baptizatur iste: aut in imperatiuo præsentis temporis Baptizetur hic. Verum in praxi, oportet se conformare consuetudini receptæ.

SECTIO POSTERIOR.

De inuocatione sacrosanctæ Trinitatis, facta in baptismi forma.

De inuocatione denique sanctissimæ Trinitatis notandum est, certum esse de fide, quod ea sit necessaria necessitate sacramenti: quia Dominus nosse Mathæi vit. Apostolis dicens, Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, non tantum præceptum, sed etiam ritum formamque baptizandi dedit: prout Ecclesiæ consuetudo est interpretata tam inde à temporibus Apostolorum: in quorum can. 49. reprobatur baptismus datus in Domini morte, quia ipse non dixit. In morte mea baptizate: sed Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Vnde satis constat eos accepisse proposita Domini verba tanquam contentia formam baptizandi: sicut & post illos acceperunt antiqui Patres, prout constat ex eorum verbis, quæ refert Suarez in disput. 21. sect. 3. Nec obstat quod eadem verba possint alium sensum admittere (vt idem sub initium præcedentis sect. 2. ostendit) secundum quem ex illis non inferretur, baptismi formam debere talem esse, qualem diximus. Nam non agimus quomodo verba illa intelligi possint, sed quomodo intelligi debeant: nempe eo sensu quo à Christo dicta sunt. Is vero est, quam Ecclesiæ traditio, optima Scripturæ interpretis, sequitur: non quem quisque sibi finxit.

Difficultas est vero, num de necessitate Baptismi sit trium personarum inuocatio explicita, qualis continetur in forma quam initio huius capituli proposuimus? an satis sit implicita, qualis continetur in hac forma. Ego te baptizo in nomine Christi; aut, Te baptizo in nomine Trinitatis. Sequenda est autem sententia negantium, satis esse implicitam, vt sequuntur Bellarm. & Greg. à Valen. locis citatis initio capituli, & Suarez sect. tertia & quarta qui in illa pro eadem sententia plures auctores refert, vt & Henriquez Summa Theolog. Moral. lib. 2. cap. 8. §. 1. littera l. Confirmatur autem ex eo, quod in cap. Si reuera, De consecr. dist. 4. statuatur rebaptizandi, qui baptizati fuerint solummodo in nomine Domini: & in cap. Multi sunt ead. dist. improbatur baptismus datus solummodo in nomine Christi, quia ipse Dominus dixit, Ite, baptizate omnes gentes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti: ita vt ille qui vel vnam de sancta Trinitate personam non nominaret, verum baptismum non conferret.

Accedit quod in cap. Firmiter De lumina Trinit. §. Sacramentum indicatur sacramentum baptismi, ad Dei inuocationem & indiuiduæ Trinitatis, videlicet Patris, & Filij, & Spiritus sancti: consecrari in aqua. Et in cap. 1. De bapt. & eius effectu, ac in Concil. Florent. in instruct. Armeno præscribitur forma baptismi, quam antea retulimus, in qua fit expressa, & distincta mentio singularium personarum sacrosanctæ

sanctæ

sancta Trinitatis. Ad idem confirmandum Suarez addit auctoritates Patrum, & hanc rationem. Quod cum ex cap. Debitum De baptismo, baptismus sit sacramentum fidei: & ex cap. Veniens, De presbyt. non baptiz. baptismus sit fundamentum omnium sacramentorum, fiat in eo expressa professio Evangelica fidei: ideoque oporteat in eo tradendo fieri expressam inuocationem Trinitatis: quae est primum obiectum, & fundamentum totius fidei, & principalis causa omnium sacramentorum ac mysteriorum nouae legis.

Atque hinc sequitur primo, omnem illam mutationem per quam expressa inuocatio Trinitatis mutatur in implicitam, vel confusam, esse contra veritatem, & substantiam formae baptismi: & ideo nullum esse baptismum, qui datur, dicendo baptizo te in nomine Dei; & secundum probabiliorem sententiam, eum etiam qui daretur in nomine Domini Iesu: vel in nomine Christi, non exprimendo alias personas. Quam sententiam locis cit. propugnant Bellarm. Gregorius à Valen. & Suarez, post plures alios quorum hic meminit. Pro ijs autem qui contrariam sequuntur, duo potissimum faciunt. Alterum, quod ex actus Apostolorum habeatur datus baptismus in nomine Christi, cap. 2. 8. 10. & 19. Alterum, quod Nicolaus Papa (prout referitur in cap. A quidam Iudeo, De consecr. dist. 4.) statuerit, verum esse baptismum in nomine tantum Christi collatum, sicut in Actis Apostolorum legitur.

29. Ad quorum prius responderi potest, non esse probabile Apostolos baptizasse alia forma, quam quae à Christo praescripta erat, quando dixit, Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti (de qua re bene Suarez in citata sect. 3. §. Superst.) ideoque baptismum datum in nomine Domini nostri Iesu Christi, non esse eo sensu intelligendum, ut existimetur quod Apostoli baptizando vterentur hac forma, Ego te baptizo in nomine Christi: sed alio sensu, qui esse potest, vel quod baptizarint in fide Christi, vel quod autoritate Christi, vel quod in morte Christi, iuxta illud ad Rom. 6. Quicumque baptizatus sum in Christo Iesu, in morte ipsius baptizatus sum: vel quod baptismo instituto à Christo: ad differentiam baptismi Ioannis: vel denique in nomine Christi, non quidem solius, sed adiuncto etiam Patre, & Spiritu sancto dicendo fortassis, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij eius Iesu Christi, & Spiritus sancti.

Ad posterius eadem responsio adhiberi potest. Nec obstat particula, tantum, in citato cap. posita, quae ut notat Suarez, censeri potest addita ad indicandum sola Christi appellatione cum duabus alijs personis sufficienter significari secundam sacrosanctae Trinitatis personam: dicendo, Ego te baptizo in nomine Patris, & Christi, & Spiritus Sancti. Vel dicendum est cum Soto in 4. dist. 3. quae. vnica art. sexto in fine, Nicolaum Papam non definiisse id, ut Pontificem; sed de eo suam explicuisse sententiam, ut priuatum Doctorem. Vbi aduerte in decretis Romanorum Pontificum spectandum esse potissimum quidnam ex instituto decernatur, non quid obiter dicatur. Nicolaus autem Papae fuisse propositam quaestionem, Vtrum illi, qui à quodam Iudaeo essent baptizati, vere baptizati essent. Cui quaestioni, quod respondet, nempe esse verum baptismum, decernitur ex instituto; neque licet illud in controuersiam reuocare. Cetera vero, quoniam obiter ab eo dicuntur (quando quidam de illis non interrogatur) non sunt paria fidei. Vnde Pelagius Papa cum ex instituto interrogatus esset de istius generis baptismo: vtrum scilicet valeret baptismus collatus in nomine Domini, respondit negatiue ut habetur ex cap. Si reuera, De consecr. dist. 4. atque adeo contra sententiam Nicolai Papae, docentis baptismum collatum in nomine Christi validum esse.

30. Potro De essentia formae baptismi est vt in ea non solum Trinitatis personarum, sed etiam naturae vnitas significetur: quod fit per particulam In nomine: ita necessariam ad hoc sacramentum, vt iudicio Syluestri, in verbo, Baptismus, primo quae. 11. Concl. 4. & Angeli eodem verbo 2. §. 6. & 7. vt nullus sit baptismus, si omitatur, in vel dicatur, In nominibus. Quod bene explicatū videri potest apud Suarezium in ead. sect. 3. concl. 2. sicut & in seq. sect. 4. vtrū necessariū sit in forma baptismi tres personas sub nominibus Patris, & Filij, &

Spiritus sancti exprimere: nec sufficiat dicere, in nomine genitoris, & geniti, & ab utroque procedentis: aut in nomine Trinitatis: aut in nomine vnus & trini: aut in nomine trium personarum, & sic de similibus. Quae res in speculatione quidem difficultatem habet, Scholasticis relinquendam praeterea tamen certum est: graue peccatum esse mutationem eiusmodi faceretur propter verba Christi, & consuetudinem Ecclesiarum propter scandalum: quod alijs adferre potest talis praesumpta nouitas: tum etiam propterea quod sacramentum redditur dubium, ita ut ipsam iterandum sit sub conditione, quemadmodum Suarez ipse sub finem eiusdem sectionis quartae monet.

Talis vero dubii ratio consistit in eo, quod personae diuinae constituuntur, & distinguuntur per relationes paternitatis, filiationis, & spirationis, passiuae: eademque personae debeant in forma baptismi exprimi, secundum eas maxime rationes, quibus constituuntur, & inter se distinguuntur. Ad quam distinctionem indicandum, quia particula &, facit aliquid; Sylu. loco citato cum Innocentio ad cap. 1. de baptismo, sentit ea omissa non perfici sacramentum, nisi suppleatur per aliquam aequipollentem. Quod quia aliquid habet probabilitatis, talis omisso sufficientem causam praebet baptismum iterandi sub conditione.

Ex dictis relinquuntur, cum baptismus vulgari lingua confertur (vt potest, immo consuetum est, quando minister nescit bene proferre Latine: quod à Victoria tangit in summa, De sacram. quae. 18.) dandum esse operam, vt vlturpentur verba, quae in eo idiomate interpretentur proprie verba, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. De quibus quomodo coniungi debeant cum materiae applicatione, dicendum hic est, nisi id iam satis constaret ex dictis in proxime praeced. libro cap. 3. addito eo de quod admonet Greg. à Valen. disput. 4. quae. 1. puncto 3. quia moralis vsus verborum de praesenti, non admittit, vt illud quod praecessit, significetur tanquam praesens: curandum esse vt forma verborum proferatur antequam ablutio finita sit. Porro quod apud eundem ibidem explicatum habetur, baptismum diuinae institutionis non esse iterabilem, in sequen. cap. 7. commodius tradetur. Sufficit in praesentiarum notari, in Ecclesia baptizantem sub conditione eum, qui iam domi baptizatus sit, peccare mortaliter: quia iteratio baptismi sub conditione, permittitur tantum in illis, de quibus res diligenter perquisita, dubium relinquunt, an baptismum rite susceperint. Tunc enim baptismus ille toleratur, quia non censetur iteratum, quod sciri non potest esse factum, cap. Solemnitates 1. De consecr. dist. 1. neque interuenit temeritas praesumptionis, vbi est diligentia pietatis cap. Si nulla, De consecr. dist. 4. Alias autem nunquam fas est etiam sub conditione baptismum alicui ministrare, iuxta cap. Cum itaque, eadem dist. 4. vbi bona ratio tangitur, quod scilicet iteratio baptismi aduerteretur fidei, qua profiteremur vnum baptismum in remissionem peccatorum. Accedit, quod si quaecumque dubium sufficeret ad talem iterationem, ea posset passim vlturpari, cum passim aliquae causae (est insufficientes) occurrant dubitandi, an rite administratus fuerit nobis baptismus. Vnde sequendum est, quod habetur in seq. no. 54.

CAPVT V.

De accidentibus Baptismi, quae ritus, caeremonia illius dicuntur.

SVM MARI V M.

32. Causae instituentis caeremonias baptismi, & peccatum eas omittentium.

33. Reuocatio caeremoniarum baptismi ad tria capita.

34. Caeremonia non adhibita vt par est, postea adhibenda.

35. Tempus, locus, cultus externus ministri, & aqua qualitas, quae requiruntur ad licitam administrationem baptismi.

36. Documenta de patris, seu suscipientibus baptizatum.

EXPOSITIO is quae ad Baptismi substantiam spectant, consequenter de illius accidentibus est dicendum: quo nomine intelliguntur ritus, seu caeremoniae, tanquam debite circun-